

ESTRATÈGIA DE LA CARTA EUROPEA DE TURISME SOSTENIBLE AL RIPOLLÈS

2018 - 2022

13 de desembre de 2016

Aquesta actuació està subvencionada pel Servei Públic d'Ocupació de Catalunya en el marc dels Programes de suport al desenvolupament local

:

Fotografies de la portada:

1. Agència de Desenvolupament del Ripollès – Àrea de Turisme, Imatges cedides per l'Associació Leader Ripollès Ges Bisaura. *Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser*. 30.10.2016.
2. REPTE TERRITORIAL SL, *Sessió del Grup de Treball*, 27.06..2016.
3. Agència de Desenvolupament del Ripollès – Àrea de Turisme. *Portalada del Monestir de Santa Maria de Ripoll*.
4. Agència de Desenvolupament del Ripollès – Àrea de Turisme, Imatges cedides per l'Associació Leader Ripollès Ges Bisaura. *Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser*. 30.10.2016.
5. Agència de Desenvolupament del Ripollès – Àrea de Turisme. *Pont Nou de Camprodon*.
6. Agència de Desenvolupament del Ripollès – Àrea de Turisme. Arxiu imatges PTCBG. Maria Geli Pilar Planagumà. *Vallter 2000*.

ESTRATÈGIA
DE LA CARTA EUROPEA DE TURISME SOSTENIBLE AL
RIPOLLÈS

2018 – 2022

Elaborat entre els mesos de març i desembre del 2016 pel Grup de Treball i el Fòrum Permanent de la CETS al Ripollès.

Document preparat per ser imprès a doble pàgina

ESTRATÈGIA DE LA CARTA EUROPEA DE TURISME SOSTENIBLE AL RIPOLLÈS 2018 – 2022

A partir de les grans línies de treball identificades pel Grup de Treball en la sessió de 31 de gener de 2017, es proposa la següent Estratègia per al ple assoliment dels 5 principis de la Carta Europea de Turisme Sostenible:

1. Donar prioritat a la identificació del patrimoni i a la seva conservació

La comarca del Ripollès és rica en patrimoni natural i cultural, recursos dels quals cal millorar-ne i ordenar-ne el coneixement per posteriorment definir un model d'ús públic que en permeti la conservació i el gaudi a través de les següents línies de treball:

- **Diagnosi** per al coneixement del medi natural i cultural i de la seva capacitat de càrrega: planes fluvials, paisatge, espais de Xarxa Natura 2000, Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser, espais de transició i connectors ecològics, arquitectura tradicional, etc.
- **Planificació de l'ús públic:** definició i implantació de sistemes de regulació d'accessos, informació a turistes, visitants, empreses turístiques i població local, senyalització, etc.

Recull les següents prioritats d'actuació identificades en el Fòrum Permanent de 13.12.2016:

- Planes Fluvials (~6,5%) Bé singular a preservar atesa la seva funció de connectors biològics
- Protecció i recuperació de pastures i espais oberts, diversitat de paisatge i augment de la biodiversitat
- Recuperació d'espais de les colònies industrials, aprofitament turístic i energètic d'aquestes infraestructures
- Infraestructures comarcals:
 - Cal donar importància als connectors biològics
 - Cal un estudi de fons de les necessitats a nivell a nivell de comarca; tenir una visió d'escala
- Normativa més específica per el Parc – Pla estratègic-
- Preservació de l'arquitectura popular
- Control i regulació per evitar massificació; gestió de boletaires
- Limitació de l'espai periurbà per la preservació de valors naturals
- Detectar els punts més freqüentats i veure com es pot regular: a través de panells de sensibilització, prescriptors, oficines de turisme
- Implantació de limitacions d'accés com a eina per generar més atractiu i fins i tot remuneracions (taxes per accés a determinats espais, infraestructures, etc.)
- Accés motoritzat: assegurar la implantació de la normativa d'accés motoritzat al medi natural. Es proposen diverses actuacions: discs de prohibició allà on sigui indispensable, evitant la proliferació exagerada de senyals al territori; cartells informatius de l'entorn i dels camins transitables en espais estratègics de tot el territori i en aparcaments dissuasius en les zones més freqüentades
- Accés motoritzat: important poder informar de les regulacions de manera ferma des dels propis establiments turístics, pàgines informatives, punts d'informació públics, etc.
- Impacte de les activitats multitudinàries de muntanya:

- Elaborar l'Estudi d'impacte en el medi de les curses de muntanya
- Definir i crear un estudi d'impacte i establir un protocol (regularització) i comunicar-ho (determinar com comunicar-ho)
- Hiperfreqüentació: identificar-la i actuar segons els resultats
- Fer una diagnosi ambiental control dels fluxos i les capacitats
- Detecció de punts calents, on hi ha activitats, equipaments, etc. Evitar impactes, diversificar llocs d'interès, generació de beneficis per tot el territori
- Sector primari: millorar i unificar els passos pel filat elèctric, promovent l'ús de passos d'home o tanques basculants, que evitin el permanent conflicte de les manetes obertes
- Identificar necessitats dels propietaris dels camins i millorar la senyalització

2. Oferir un servei turístic que sigui mirall del territori: qualitat, responsabilitat social i adaptació a la tipologia de client de natura

La presència d'espais protegits a la comarca del Ripollès, especialment del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser, fan de la comarca un territori idoni per oferir serveis i productes turístics de qualitat i especialment adreçats a persones interessades en la descoberta del patrimoni. Per tal de millorar l'estructuració de la comarca com a destinació de turisme de natura i ecoturisme, es proposa treballar en:

- **Diagnosi de perfil de visitant i adaptació a les seves necessitats:** coneixement de la tipologia de visitant actual i del seu grau de satisfacció a partir de dades quantitatives (utilització del sistema de registre de dades Tourism Data System) i de dades qualitatives (satisfacció de visitants i usuaris).
- **Formació del sector públic i privat en valors del territori:** millora del coneixement del territori per part de les diferents tipologies de prescriptors de la destinació.
- **Capacitació del sector públic i privat que està en contacte amb turistes i visitants:** implantació de sistemes de gestió de qualitat i de les Fases I, II i III de la CETS, reconeixement a aquells establiments i serveis que destaquen per l'assumpció de pautes de qualitat i implantació, com a marca transversal, de responsabilitat social en les organitzacions.
- **Millora de les infraestructures turístiques públiques i privades:** afavorir, donar suport a les iniciatives de millora, renovació, adequació i accessibilitat d'aquestes infraestructures.

Recull les següents prioritats d'actuació identificades en el Fòrum Permanent de 13.12.2016:

- Reforçar els projectes de coneixement del patrimoni cultural, natural, etc.
- Destacar i fer més visibles els establiments que tenen un bon comportament ambiental, (certificacions existents o implantació de bones pràctiques ambientals)
- Garantir que el servei és adequat als públics i als seus interessos, en termes de:
 - Accessibilitat (en tots els sentits)
 - Idiomes: cal poder prestar el servei en diverses llengües, mínim en les més emprades (anglès, francès)

- Àmbits temàtics: natura, senderisme, arquitectura, festes i tradicions, producte agroalimentari, història, pràctiques esportives, etc.
- Formats de grup: adaptar les propostes segons el públic que es presenti (escoles, famílies, jubilats, associacions i clubs, etc.)
- Horaris: enfocar la prestació del servei en les dates i horaris més freqüentats, i garantir punts d'informació estàtica i web suficients per donar servei fora d'aquesta franja
- Sostenibilitat: donant exemple s'aconsegueix un millor comportament del públic i es pot afegir una etiqueta de qualitat a la destinació.
- Impulsar que els horaris comercials a les diferents poblacions turístiques s'adeqüin a les franges de més freqüentació
- Estructurar una oferta formativa àgil i adaptable de formació per a prescriptors del territori, enfocada de manera prioritària a persones que atenen el públic des d'establiments d'allotjament, restauració, activitats lúdiques i comerç. Aquesta formació pot ser complementada per les ja endegades sobre la creació de productes i paquets turístics. Objectiu final: garantir que en el temps de qualitat que es pot compartir amb el client, la transmissió de missatges és rica i pot generar empatia i fidelitat vers la destinació
- Afavorir, donar suport a les iniciatives de millora, renovació, adequació i accessibilitat de les infraestructures turístiques públiques i privades
- Assolir l'objectiu comú de la prestació d'un servei de qualitat des d'infraestructures de qualitat i en equilibri amb el territori que habitem. L'assoliment de sistemes de certificació i control de qualitat és un horitzó desitjable, però no és un objectiu *per se*
- Conferir a la RSE un paper transversal que ha de venir fomentat per les polítiques d'ocupació, de serveis socials, etc.
- Implantar un recull de dades d'establiments turístics a través de la TOURIST DATA SYSTEM per tal d'aconseguir dades a nivell de comarcal
- Estructurar i assegurar la formació a les empreses turístiques de la comarca per tal que:
 - Esdevinguin prescriptores dels valors de la comarca
 - Facilitin informació de retorn, feedback, sobre la clientela: activitats que desenvolupen
- Valorar la informació de les oficines de turisme, així com la informació de sortida (satisfacció) i treballar conjuntament amb els sector privat
- Treballar la informació recollida relativa al perfil de visitant per poder realitzar un pla de treball

3. Conèixer i assegurar la repercussió de l'activitat turística en els valors i activitats pròpies del territori

El Ripollès ja compta amb diferents iniciatives que articulen la presència del sector primari en les activitats turístiques (visites a explotacions agràries, presència de productes alimentaris locals en restaurants, punts de venda de productes locals, etc.). En canvi, resta pendent estructurar una anàlisi de com el turisme repercuteix en la conservació i, si s'escau, modelar aquesta repercussió. Es proposa desenvolupar les següents línies de treball encaminades a gestionar l'impacte econòmic del turisme al Ripollès:

- **Estructuració de les dades** relatives a l'activitat turística al Ripollès a mode d'"Observatori de Turisme del Ripollès", especialment en referència a l'anàlisi de l'impacte econòmic en la conservació

- **Vinculació i reforç de l'impacte econòmic entre sector primari i sector turístic:** manteniment i millora de la marca "Productes del Ripollès", anàlisi del potencial que ofereixen les instal·lacions del sector primari com a recurs turístic (obertura d'equipaments del sector primari al turisme), vinculació amb el sector forestal i aprofitament del bosc i comercialització dels productes agroalimentaris (ramaderia i agricultura).

Recull les següents prioritats d'actuació identificades en el Fòrum Permanent de 13.12.2016:

- Realitzar un anàlisi transversal de l'impacte econòmic del turisme en la població per a poder obtenir dades i valorar-lo
- Sistematització de dades relatives al turisme: "creació" de l'Observatori de Turisme del Ripollès amb la finalitat de:
 - Recollir dades i tractament de la informació sobre seguiment del nombre de visitants, despesa i satisfacció i seguiment del sector turístic i de les seves necessitats
 - Extracció de conclusions i plantejament de propostes
 - Concreció d'un pla de treball amb un termini, pressupost, i organismes implicats
- Articulació de l'impacte econòmic del turisme en l'economia local: continuar treballant amb al marca Ripollès
- Detectar com el turisme pot contribuir a la conservació
- Taxa turística: millorar la informació al sector turístic sobre la gestió d'aquesta taxa com a exercici de transparència i pas inicial a poder plantejar actuacions comarcals conjuntes
- En l'articulació de la repercussió directa de l'activitat econòmica del turisme en activitats que permeten una conservació del patrimoni, l'existència de normativa i el seu desconeixement suposa un obstacle a l'obertura d'exploracions agràries i de transformació a visitants. Es considera clau poder comptar amb un assessorament legal adreçat a informar sobre les necessitats específiques per poder obrir les activitats productives al públic
- Necessitat de sensibilitzar el turista i recaptar diners per a la conservació

4. Construir una estratègia de comunicació turística: missatge a transmetre i adequació segons canal i públic

Per a l'estructuració d'una destinació turística sostenible resulta imprescindible l'elaboració d'un discurs consensuat que identifiqui els aspectes que caracteritzen la destinació: essent l'equilibri entre l'activitat turística i l'entorn el nucli del discurs. Cal, alhora, que els continguts mínims siguin compartits per a tots els agents que participen de la construcció de la destinació turística. Per aconseguir crear un discurs que identifiqui el Ripollès amb una destinació turística sostenible on practicar l'ecoturisme, es proposa treballar en les següents línies:

- **Creació del "discurs Ripollès"** que integri tant els trets essencials de la destinació com apel·li a la tipologia de turisme que es vol atraure.
- **Identificació i prioritització d'eines de comunicació** més adequades per tal de comunicar els valors de la destinació a turistes i visitants (textos web, guies impreses, maques, etc.) com per posicionar la destinació turística.

- **Inclusió d'especial referència als valors naturals i al sector ramader en les eines de comunicació** per assegurar la necessària complicitat de turistes i visitants en relació als valors naturals i al respecte a les pràctiques tradicionals del sector ramader.

Recull les següents prioritats d'actuació identificades en el Fòrum Permanent de 13.12.2016:

- Guia pràctica de l'allotjament: elaborar-la i identificar un ens comarcal que la mantingui al dia
- Construir una estratègia turística de destinació forta a partir de:
 - Definir un discurs únic i compartit que cada part pugui fer seu per fer la pròpia promoció tot redundant en la promoció del conjunt.
 - Vetllar per l'equilibri entre la naturalesa fràgil de l'espai i l'impacte desitjat del turisme tot mesurant les capacitats de càrrega i definint, a partir d'aquí, les conseqüents polítiques de promoció.
 - Estructurar el conjunt de l'oferta en matèria de turisme accessible, tot incloent:
 - Infraestructures i serveis sense barreres
 - Itineraris saludables
 - Itineraris terapèutics
 - Itineraris accessibles
- Estructurar un contingut i una imatge per tal de comunicar-ho a través dels diferents canals. Destacar els valors, la sostenibilitat, atractius, gestió també comunicar de forma eficaç per als diferents mitjans públics objectiu
- Material informatiu imprès:
 - Dossier turístic del ripollès amb els recursos i productes turístics de la comarca pels allotjaments, OT'S....
 - Mancaça de informació més global per a prescriptors
 - Buscar el suport de webs supramunicipals que donin visibilitat al parc (web, vídeos promocionals, etc....)
- Promocionar-se en webs supracomarcal com la del Patronat de Turisme de Girona: www.costabrava.org, www.visitprineus.com
- Accés a peu al Parc Natural: difusió de senders, circuits, rutes turístiques i aparcaments facilitarà l'ordenació de l'accés a l'espai protegit de senderistes, boletaires i corredors. S'està editant un plànol guia del parc natural i en la pàgina web, que inclouran indicacions i codi de bones pràctiques per minimitzar riscos i per fer pedagogia de l'entorn (flora, fauna, sorolls, deixalles, etc.)
- Accés a peu a la resta del territori: fer el mateix tipus de difusió, fomentant l'ús d'informació positiva (no la prohibitiva) de senders i activitats amb serveis propis. Garantir que hi ha un àgil i entenedor dispositiu de senyalització de zones temporalment tallades (per tasques forestals, per moviments de bestiar, per accidents geològics, per nidificació, etc.)
- Sector primari: emprar un sistema de senyalètica i cartelleria que afavoreixi la convivència entre l'activitat econòmica i la turística (respecte pels tancats de filat elèctric, distància respecte del bestiar, passeig amb gossos, etc.)
- Conflicte entre sector primari i turisme: reforçar amb informació més pedagògica de l'ús dels senders, ... Pedagogia als mitjans de comunicació sobre seguretat i respecte a l'entorn
- Considerar les necessitats del sector primari per evitar incidències amb els visitants i les activitats turístiques. Llei de camins ramaders

5. Assegurar la governança com a metodologia per a l'estructuració del treball a la comarca

Es concep el treball en concertació i cooperació com a metodologia indispensable i indissociable per a l'assoliment dels 4 pilars de l'Estratègia descrits fins ara (donar prioritat a la identificació del patrimoni i a la seva conservació, oferir un servei turístic que sigui mirall del territori, conèixer i assegurar la repercussió de l'activitat turística en els valors i activitats pròpies del territori i construir una estratègia de comunicació turística). Per això, es proposa:

- **Manteniment dels espais de treball comarcals existents** assegurant la plena implantació d'iniciatives, plans i projectes que ja es troben en curs al Ripollès i com a espais de detecció de necessitats de la població local.
- **Consolidació d'espais de treball específics del sector turístic per a la gestió de la destinació** com els espais creats per a la candidatura a la CETS, espais pròpiament de gestió coordinada de la destinació turística Ripollès i creació de nous espais de treball específics del sector si és necessari.

Recull les següents prioritats d'actuació identificades en el Fòrum Permanent de 13.12.2016:

- CEINR important mantenir la figura per la gestió de boscos i EIN
- Coordinar-se amb les entitats. Crear un vincle entre totes les entitat i organitzar actuacions conjuntes encaminades al turisme de la comarca del Ripollès
- Vetllar perquè els diferents sectors turístics treballin en forma de "gremis", de manera anàloga al sector i producte agroalimentari
- "Comissió consultiva per la regulació dels camins": es reuneix molt poc i caldria regular quins camins són accessibles als visitants i assegurar-ne el manteniment.
- Reforçar el CEINR , com a ens de connexió amb la ciutadania i coordinar i assegurar la cohesió social. CEIRN hauria de liderar la regulació dels accessos al medi natural juntament amb l'Agència de Desenvolupament del Ripollès.
- Rol de l'Agència de Desenvolupament del Ripollès: es considera útil i clau que l'ADR sigui un espai de posada en comú i coordinació de tècnics locals, aconseguint una gestió coordinada i coherent en termes tècnics; es considera important transmetre aquesta visió als responsables polítics fent-los saber la necessitat d'aquest organisme, que permet una coordinació per a posar en valor les singularitats dels diversos àmbits territorials de la comarca.
- Gestió de les incidències en els camins derivades del turisme
 - Xarxa Itinerànnia: Manteniment per part de l'administració? Titularitat? Ens de gestió?
 - Definir els camins que es promocionen, prioritzar-los
 - Rutes ciclables: regulació dels recorreguts (pendents màxims 6%...)
- Explotació dels recursos de la comarca a partir de projectes i productes turístics adreçats a la comunitat científica: arqueologia, botànica, etc.

6. Potenciar activitats econòmiques característiques del Ripollès complementàries al turisme

En paral·lel a l'activitat econòmica derivada del turisme i a les accions encaminades a la conservació i gestió del patrimoni natural i cultural del Ripollès, el desenvolupament de

determinada tipologia d'activitats econòmiques reverteixen, de manera directa, a la conservació de la idiosincràsia local. Així, es proposa un treball de:

- **Foment, recuperació, diversificació i especialització d'activitats agroalimentàries tradicionals que generin valor afegit** com a esglaió clau tant en la cadena de valor del turisme sostenible com en la conservació dels valors del territori: varietats i races locals, oficis oblidats, elaboracions alimentàries, etc..
- **Dinamització d'altres sectors econòmics locals** vinculats als recursos naturals del territori com ara l'activitat forestal, la hidroelèctrica i l'artesanía.

Recull les següents prioritats d'actuació identificades en el Fòrum Permanent de 13.12.2016:

- Afavorir les races autòctones en la ramaderia local: ovella ripollesa, cavall pirinenc català, etc
- Recuperar, mantenir i fomentar la producció d'elaborats característics (làctics, carnis, dolços, etc.)
- Estudiar la possibilitat de recuperar pràctiques i oficis tradicionals lligats a la pagesia.
- Artesania: actualment no s'està promovent. Es detecta una pèrdua de oficis a la comarca
- Actualitzar la informació existent sobre centrals minihidràuliques -es disposa de llistat no actualitzat-
- Recuperar el pla de manteniment de cabals de la comarca i veure quines d'aquestes poden funcionar. Es considera que va lligat a la recuperació de colònies.
- Potenciar i impulsar la biomassa. Garantir consum propi i evitar pel·lets d'altres procedències
- Energia: realitzar un estudi de fonts alternatives i processos de gestió energètica eficient, plantejar l'aprofitament de petita eòlica en alguns polígons i contractar energia verda
- Crear una marca sobre l'estella forestal de la comarca
- NO ampliar la marca "Productes del Ripollès" a l'estella forestal d'origen comarcal
- Vetllar perquè tots els àmbits productius puguin ser igual de visibles que la producció agroalimentària del Ripollès

7. Reduir l'empremta ambiental de la comarca

Entenent que el bon comportament ambiental esdevé una necessitat per a la construcció d'una destinació turística sostenible, es proposa l'establiment de mecanismes per a la millora ambiental en els següents camps:

- **Producció agrària sostenible** a partir de la implantació i reconeixement de bones pràctiques ambientals
- **Proposta d'iniciatives per a una mobilitat sostenible** tant per a la població local com per a turistes i visitants
- **Millora de la gestió de residus** per part de les administracions locals responsables i que intervenen en la seva gestió
- **Disminució de les emissions a l'atmosfera derivades del consum en climatització** a partir de la producció i consum d'energies renovables, prioritant el consum local dels recursos naturals per generar-la

Recull les següents prioritats d'actuació identificades en el Fòrum Permanent de 13.12.2016:

- Fomentar la producció seguint els paràmetres de qualitat i bones pràctiques del CCPAE com a norma general, fins i tot si no s'hi està registrat, com un distintiu de qualitat del territori
- Donar a conèixer pràctiques útils alternatives a l'ús generalitzat d'agroquímics industrials (herbicides, plaguicides, adobs, etc.)
- Potenciar i millorar el transport públic per a turistes i per a població local (Via verda es considera més per a ús lúdic). Possibles iniciatives: bus llançadora fins a Fontalba, limitar el pas a la carretera de Vallter, facilitar l'accés en busos o taxis, incrementar punts de càrrega per el cotxe elèctric, fomentar el transport compartit
- Residus:
 - Potenciar la recollida selectiva en establiments turístics
 - Crear un punt tractament residus comarcals
 - Envasos amb diferents usos. Retornables. Taxa de retorn
- Potenciar la recollida selectiva a nivell municipal i fer-ho visible (per exemple, amb la compra de mobiliari urbà fet amb materials reciclats)
- Incentivar la instal·lació de calderes de biomassa als edificis públics i en les empreses